

ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ЛАНЦІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Онишків З. М.

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової
та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Початкова школа в Україні працює в умовах реалізації концепції Нової української школи (НУШ). Мета НУШ – виховати інноватора та громадянина, а для вчителя реформа школи передбачає свободу навчати і навчатися, імпровізувати та експериментувати. Формула нової школи передбачає такі інновації:

Новий зміст освіти, що передбачає формування компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. «Компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/ подальшу навчальну діяльність» [4].

Список компетентностей, яких нуватимуть школярі, визначен Законом України «Про освіту» (2017 р.): «вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність» [2]. Державний стандарт може розширювати цей список.

Спільними для всіх компетентностей є так звані наскрізні вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усн і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічн обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивн керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми [1].

Організація освітнього середовища. Освітнє середовище у початковій школі має бути безпечним, сприяти вільному розвитку творчої

особистості. Крім класичних варіантів класних кімнат концепцією НУШ передбачен створення і новітніх варіантів: мобільні робочі місця, які можна легк трансформувати для групової роботи, використання нових ІТ-технологій, мультимедійних засобів навчання, оновлення навчального обладнання, створення і обладнання навчальних осередків (центрів): осередок навчально-пізнавальної діяльності; змінні тематичні осередки, в яких розміщуються дошки/фліп-чарти/стенди тощо; осередок для гри; осередок художньо-творчої діяльності; куточок живої природи; осередок відпочинку; класна бібліотечка; осередок вчителя тощо.

Інтеграція змісту освіти. Інтеграція навчання у початковій школі є однією з найперспективніших інновацій, яка здатна вирішити чисельні проблеми системи сучасної початкової освіти. Способи інтеграції змісту початкового навчання реалізуються через інтегровані курси («Я досліджую світ», «Мистецтво»), інтегровані уроки, інтегровані завдання, інтегровані підручники, навчальні проєкти. Одним із найбільш вдалих прикладів інтеграції різних видів діяльності є «уроки мислення в природі», які ще у 60-і роки ХХ столітті проводив Василь Сухомлинський. Потребує на сьогодні вивчення питання можливостей наскрізної інтеграції, меж інтеграції у вивченні українська мова, математика [5].

Формування в учнів уміння працювати в команді. Вміння працювати в команді – це вміння допомогти один одному, підтримати, взаємодіяти з іншими учнями, удосконалювати свої знання, компетентність у тій галузі, в якій працює команда, здатність виконувати поставлене передо групою людей завдання, співпрацювати, ефективно спілкуватися, контролювати свої емоції, впливати на людей, переконувати, дослухатися до їх точки зору. Вміння працювати в команді передбачає оволодіння сукупністю різноманітних прийомів, технік. Структура вміння працювати в команді включає організаційні, організаторські, інтелектуальні, комунікативні, рефлексивні, емоційно-вольові, гуманістично-орієнтовані вміння, самовдосконалення і саморозвиток [6].

Нові підходи в системі оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єктами оцінювання у початкових класах є результати навчання учня, а також процес їх досягнення. Відповідн до Закону України «Про освіту» «результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші якості, нуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми окремих освітніх компонентів» [2]. Отримання відомостей про результати навчання у початковій школі здійснюється у процесі формувального та підсумкового оцінювання. На заміну бальній оцінці навчальних досягнень учня з предмета вивчення, інтегрованого курсу використовується вербальна оцінка у вигляді оцінювального судження.

Оцінювальне судження із зазначенням рівня результату називають рівневою оцінкою [3].

Формувальне оцінювання у початковій школі здійснюється постійн у процесі усного опитування, шляхом проведення тематичних діагностичних робіт. Підсумкове оцінювання має на меті зіставити результати навчальних досягнень учня за рік з очікуваними результатами навчання. У 3-4 класах за умов рівневого оцінювання рівень результату навчання позначається буквами: високий – В, достатній – Д, середній – С, початковий – П. У свідочстві досягнень учня відображається характеристика навчальної діяльності (сформовано/формується) та характеристика результатів навчання (рівень результатів навчання). Такий підхід до оцінювання результатів навчальних досягнень є дискусійним, оскільки замість 12-бальної системи оцінювання ми одержали 4-бальну систему, тільки замість цифр використовуємо букви.

Таким чином, врахування вчителем початкових класів наведених вище нововведень допоможе адаптуватися до умов роботи Нової української школи.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-%D0%BF>.
2. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 –х класів закладів загальної середньої освіти. Затверджен Міністерством освіти і науки України від 13.07.2021 р. № 813. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8VWuhwv1B2U>.
5. Онишків З. М. Інтеграція навчання в Новій українській школі: досвід та перспективи впровадження // Нова українська школа: теорія і практика реалізації інтегрованого підходу: Матеріали міжнародної наукової конференції. Тернопіль: Вектор, 2018. С. 35–37.
6. Yankovych O., Kuzma I., Prymakova V., Onyshkiv Z., Chaikovska H. Training future primary school teachers for the formation of students' skills to cooperate in a team. / Second International Conference on History, Theory and Methodology of Learning. Published online: 04 May 2021. Номер статі 03004.